

CİLT 12, SAYI : 7, TEMMUZ 1984

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) TEMMUZ 1984

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Ali Koçman*

Yazı İşleri Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Adres: Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9
Harbiye - İST.

Telefon : 146 24 12

Görüşteki yazılar, kaynak olarak, TÜSİAD
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz
kullanılabilir.

Basıldığı Yer: Hedef Matbaacılık Koll. Şti.
Tel : 522 25 77

Bu Sayıda

Tasarruf ve Yatırım Azlığının Özel Çareleri	4
İhracat ve Korumacılık	8
Çok Uluslu Şirketlerin Beklentileri	11
Yugoslavya'da Döviz Sorunu	13
Ekonomide Kamu - Özel Ayırımı	17
Mikro İşlem Ünitelerinin Kullanımı	21
AET'de Bürokrasi	24
Çalışma Saatleri Azalıyor!	27
Almanya'da Elektronik Bankacılık	29

Tasarruf ve Yatırım Azlığının Özel Çareleri

Ülkemizde 1980 yılından beri ilk defa merkezden yürütülen üretim ve yatırım modellerinden serbest girişimcilerin ve yatırımcıların ağırlık kazandığı Batı Avrupa tipi bir modele doğru, süratle yol almaya başlamıştır. Bu yeni modelde fiyatların piyasada sağlıklı bir biçimde teşekkül edebilmesi için üretim ve yatırımları destekleyecek serbest tasarruf ve yatırım piyasalarının süratle kurulması ve fonksiyon görmesi şarttır. Yeni sistem özel sektör finansman ihtiyaçlarını neredeyse bir kaç misli arttırmıştır. Buna karşılık, reel olarak, 1977 yılına göre özel sektör kredileri yarıya yakın bir oranda azalmıştır.

Para ve sermaye piyasası ve banka-bankerlerle ilgili yasal çalışmalar ileri bir

aşamaya geldiği halde bu piyasaların fiilen çalışmaya ve sanayii finanse etmeye başlamasının daha bir hayli zaman alacağı anlaşılmaktadır. Bu durumu nazara alarak, istikrar programının geleceğini garantiye alma amacıyla bir tasarruf ve yatırım kampanyası başlatılması uygun olacaktır. Piyasa ekonomisi düzenine geçişi sağlayacak böyle bir kampanya programında, aşağıda özetlenen hususların da yer alması düşünülebilir.

1. Tasarruflar ve yatırımlar gelir gruplarının büyüklüğüne göre enflasyona karşı himaye edilmeli ve vergilendirilmelidir. Örneğin, asgari ücretli bir aile tasarruf ve yatırımı farklı bir işleme ve faizlere tabi olmalıdır. Bu ailelerin tasarruflarına pazitif faiz garantisi verilmeli, buna karşılık üst gelir gruplarının tasarruflarının sermaye piyasasına gidişi teşvik edilmeli veya kendilerinin piyasadaki pazarlık güçlerine bırakılmalıdır. Çünkü bu grubun gerçekten himayeye ihtiyacı yoktur, zira, bunlar hem müstakil iş kurabilirler, hem de işletmelere ortak olabilirler. Bu sayede yerinde sayan serma-

ye piyasasına yeni bir güç katılmış olacaktır.

2. Düşük gelir gruplarının tasarrufları konut üretimine yatırıldığı takdirde düşük faizle kredi imkânı garanti edilmeli ve bu suretle enflasyonist bir alım gücünün bu yolla bir süre sterilize edilmesine çalışılmalıdır.
3. Sermaye piyasası oluşuncaya kadar, şirket hisse ve tahvilleri mali aracı kuruluşların katılacağı sınırlı ihalelerle satılmalı ve bu yolla para piyasasının ilk temelleri atılmalıdır. (Hazine bonoları halen bir çok ülkede haftalık ihaleler yolu ile satılmaktadır. Ülkemizde 1981 yılında bu usul hazine genel müdürlüğünde başarı ile denenmişti.)
4. Ülkemizde tasarruf kampanyasının gerçekten başlaması için toplu tasarruf birliklerine veya gruplarına ayrıcalıklı faiz uygulanmalıdır. Örneğin, belli gelir grubunda 2 sene süreyle gelirin % 20'ini tasarruf edip yatıracak bir tasarruf grubuna bireysel tasarruf faizinin birkaç puan üstünde avantajlı bir tarife uygulanmalıdır. Bu tasarruflar enerji gibi ön-

celikli yerlere yatırılması halinde sağlanan avantaj daha da arttırılmalıdır.

5. Belli alt gelir gruplarında ücretlilerin satın alacağı hisse ve tahviller karşılığında ek vergi indirimini sağlanmalıdır. Bu indirimin sektörlere göre farklılaştırılması da mümkündür. Yani indirim, öncelikli sektörlerde daha yüksek tutulabilir.

Yukarıda özetlenen tedbirler bir taraftan tasarruf ve yatırım azlığı sorununu çözerken diğer yönden yüksek faiz sorununun sadece yüksek gelirli ailelerin işine yaradığı yolundaki eleştirileri de karşılayacaktır. Yeni ekonomik sistem sanayiye beslemek için tasarruf-yatırım zincirinde acele ve önemli bir artışı zorunlu kılmaktadır. Bu artış OECD grubu ülkelerdeki maliyetler oranında ve az zamanlamayla yapılmadığı takdirde sanayiciyi ve ihracatçıların gelecekte dünya pazarlarında rekabet şansı bu açıdan olumsuz olarak etkilenecektir.

İhracat ve Korumacılık

Gelişmiş ülkeler ekonomilerinde «korumacılık» ve «ihracat» sözcüklerinin birbirleriyle uyumlu olarak kullanıldıklarını görüyoruz. AET ülkeleri, ABD ve Japonya serbest piyasa kurallarının işlediği, veya işlediğinin kabul edildiği Batı Dünyasının üç kutbunu oluşturmaktadır.

AET, ABD ve Japonya'da günümüzde hem tarım ve hem de sanayide önemli ölçüde üretim fazlalıkları bulunduğundan amansız bir ihracat mücadelesinin içine girmişlerdir. Söz konusu ihracatın gerçekleşmesi için de «piyasa ekonomisi» kurallarını sık sık bozmaktan çekinmemektedirler.

AET ülkeleri ekonomisi bugün büyük ölçüde yapılan ihracata bağımlı bulunmaktadır. Örneğin Benelüks olarak bilinen Belçika ve Lüksemburg'un ihracatı iki ülkenin toplam Gayri Safi Milli Hasıllarının yüzde 60.9'u oranına erişmiştir. Diğer AET ülkelerinin GSMH/İhracat oranları ise şöyledir:

Benelüks	% 60.9
Hollanda	% 48.4
İrlanda	% 45.6
Danimarka	% 27.7
Federal Almanya	% 26.7
İtalya	% 21.2
İngiltere	% 21.2
Fransa	% 17.3
Yunanistan	% 11.9

1970 yıllarında AET buğday ithalatçısı iken bugün buğday ihrac etmektedir. Aynı şekilde o yıllarda kümes hayvanları ithal eden AET bugün aynı ürünlerin ihracatçılığını yapmaktadır. Ve artık AET menşeli et ve süt mamullerine bütün dünya pazarlarında rastlanmaktadır. AET'de uygulanmakta olan tarım politikaları sonucu verilen sübvansiyonlar sayesinde AET mallarının Dünya piyasalarına çıkabildikleri ilgili herkes tarafından bilinmektedir. Aynı şekilde Amerika da şimdi ihracata büyük önem vermeye başlamıştır. Amerikan tarım ürünleri fazlasının AET pazarlarına girmesi sayesinde Amerikan dış ticaret açığı yüzde 50 oranında azalabilmiştir.

OECD uzmanları, Dünyanın en büyük ihracatçı ülkelerinden biri olan Japonya'nın

1984 yılı içinde gerçekleşecek üretim fazlasının 70 milyar DM'ı geçeceğini ifade etmektedirler. Japonların kendileri bile bu rakamın 70 yerine 55 milyar mark civarında olacağını kabul ederek ne denli bir ihracat yapma baskısı altında bulduklarını itiraf etmektedirler.

AET - ABD arasında 1960'larda başlayıp yıllarca süren «tavuk savaşı» sonucunda, ABD kendisinden ucuz tavuk almamakta direnen AET'nin otomotiv ürünlerine yüksek gümrük vergileri uygulamak suretiyle AET'ye önemli bir darbe indirmiştir.

AET'nin 10 üyesi bugün sürekli olarak Brüksel'deki merkeze müracaatla çeşitli ürünler için gümrüklerin arttırılması talebinde bulunmaktadırlar.

Video, renkli televizyon ve diğer elektronik aletlere yüksek gümrük vergisi uygulanması taleplerinden sonra şimdi de, Japon saatlerinin rekabetinden korunabilmek için Fransız saat üreticileri AET içi uygulamada Japon saatlerine karşı gümrüklerin yükseltilmesi yolunda Brüksel'e baskıda bulunmaktadırlar.

İhracata büyük önem veren ülkemizde ihracatçımızı gelecekte daha çetin savaşların beklediğini söyleyebiliriz.

Çok Uluslu Şirketlerin Beklentileri

Çok uluslu şirketler 30 yıl önce kurulduklarında yabancı sermaye yatırımları da oldukça yeni bir girişimdi. Büyük şirketler, varolmak ve büyümeleri için milli hudutlar dışına çıkmaları gerektiğini anladıklarında, çok uluslu şirketlerin kurulması için de ilk adım atılmış oldu. İlk şirketler Amerika, Avrupa ve Japonya'da ortaya çıktılar. Firmalar basit ihracat ve dağıtıcılık görevleri ile gelişip, çeşitli ülkelerde önemli yabancı sermaye yatırımları şeklinde de yan kuruluşlar ortaya getirdiler. Bu ülkeler arasında az gelişmiş ülkeler de bulunmaktadır.

Günümüzde çok uluslu şirketlerin direk yabancı sermaye yatırımları tutarı 450 milyar doları aşmaktadır. Ancak büyüme bek-

lentileri eskisi gibi fazla değildir. Bu beklenti ile ilgili olarak ilave etmek gerekirken, gelişmekte olan ülkelerin 600 milyar doları bulan borçları dünya ekonomisini tehdit ederken, borç veren ülkelerin mali istikrarını da sarsmaktadır.

Sermaye yoğun ileri teknolojiler çok uluslu şirketleri geliştirmekte olan ülkelerdeki emek yoğun üretim faaliyetlerinden kendi ülkelerindeki daha az risk taşıyan üretime doğru itecektir. Dolayısıyla çok uluslular giderek üretimi az gelişmiş ülkelerin emek yoğun ve ucuz merkezlerinden geri çekmektedirler. Çok uluslu şirketler rekabet güçlerini tutabilmek için geliştirmekte olan ülkelere ihtiyaç kalmadığı düşüncesi ile hareket ederken, bu gelişmelerden adı geçen ülkelerin ekonomileri etkilenmekte ve sanayileşme işlemleri yavaşlamaktadır. Çok ulusluların kreditorleri durumunda olan bankerler de az gelişmiş ülkelerdeki işlemler için kredi vermeyi reddetmekte ve çok ulusluları az kapitalle çalışmaya itmektedirler.

Kaynak: Business International.

Yugoslavya'da Döviz Sorunu

Yugoslavya'da kotaların azaltılmasına ve batılı ülkelerden yapılacak ithalatı kolaylaştırmayı amaçlayan diğer düzenlemelere karşılık şirketlerin döviz ihtiyaçları artmış bulunmaktadır. Yugoslavya'da bir ithalat - ihracat kurumu bu ülkeye ihracatlarını arttırabilmeleri için batılı şirketlere 7 yol önermektedir:

- 1) Ödemelerin para yerine mal ile yapılması: Yugoslavya'nın likidite problemlerini bütün aşamalarda hissettirmektedir. Bir bankanın yabancı bir ülkeye yapacağı bir ödeme için yeterli döviz yoksa, şirketin borcunu mal vererek ödemesi mümkündür. Banka, borcun dinar olarak tutarını şirkete transfer eder ve şir-

kette bu miktarda mal veya hizmet ile ödeme yapar.

2) Avrupa'daki Yugoslav şirketler aracılığı ile satış yapılması: Yugoslav şirketin Batı'da ilişkide olduğu kuruluşlar veya yan kuruluşları olabilir. Mallar bu kuruluşlarca alıcılara ulaştırılabilir ve satıcıya bu yan kuruluşlar tarafından ödeme yapılabilir. Alıcı açısından bu işlem şirket içi ödeme yapılması gibi olur.

3) Batı'daki Yugoslav bankaların dikkate alınması:

Yugoslav hissedarı olup, batı ülkelerinde kayıtlı bankalar buldukları ülkenin bankacılık uygulamalarına bağlı olup, Yugoslavya'daki kısıtlamalara bağlı değildir. Bu batılı bankalar esasta dövizlerle ilgilenirler ve Yugoslavya'nın ithalat - ihracatını hızlandırmak için çalışırlar. Kredi politikaları da genel olarak buldukları ülkenin kurallarına bağlı olup Yugoslavya'ya yapılan satışların finansmanında daha esnek davranmaktadırlar.

4) Ufak bir ihracat pazarını devretmek:

Bir malı üretmesi için Yugoslav şirketlerine lisans veren veya Yugoslav alıcıya ara malı veya bir parça satan batılı şirketler, lisans verdiği şirkete ihracat piyasasının ufak bir kısmına mal sağlamasına izin verir. Yugoslav şirkette piyasaya veya müşteriye bitmiş malları satar. İthal edilen parçaların veya lisansın maliyeti ile Yugoslav satış fiyatları arasındaki fark şirketin batılı şirketten yaptığı alımlara mahsup edilir.

5) Bir ihracat grubu ile satış yapma:

Ufak şirketler pazarlama ve yönetim problemlerini batılı ihracat grubuna (belli bir ihracat amacı olan ufak şirketleri bir araya getiren veya bunları temsil eden kuruluş) bırakabilir. Bu grubun anlaşmaları genellikle ithalatı, ufak ihracatların toplamı ile karşılayan ve böylece ithalat için gerekli güçlü parayı kazanan bir Yugoslav ticaret kurumu ile yapılır.

6) Yugoslavya'nın hizmetleri ile kısmî bir ödemenin kabul edilmesi:

Batılı şirket genellikle deniz navlun hiz-

metlerinin Yugoslav şirketlerce yapılmasını kabul eder veya üçüncü ülkelerdeki inşaat projelerinde satılan, mallarının kısmen maliyetini karşılamak amacıyla ile Yugoslav işçiler kullanır. Bu tip ödemenin kabul edilmesi için önceden anlaşmak şarttır.

7) Sovyet malları ile ödeme yapılması:

Yugoslav bir şirkete lisans vermiş olan veya aramalı ve parça satan Batılı şirket ortağına bitmiş malları Yugoslav-SSOB ikili ticaret anlaşması altında Sovyetler birliğine göndermesine izin verebilir. Yugoslav şirket satışı kadar ikili anlaşmada belirtilen Sovyet malını alır. Bir düzenleme ile, Yugoslav şirket batılı şirketçe belirtilen Sovyet mallarından alır ve anlaşmada bunun proforma satın alma acentası gibi hareket eder. Burada Batılı şirket için en önemli avantaj Comecon'da karşı ticaret fiyatlarının normal seviyenin altında olmasıdır.

Ekonomide Kamu - Özel Ayırımı

Gerek gelişmiş ve gerekse gelişmekte olan ekonomilerde kamu - özel sektör ilişkileri gelecek yılların yeni çözümler gerektiren sorunları arasında yer almaktadır. Ekonominin rasyonel biçimde yönetilmesi ve yönlendirilmesinde kesimlerin nisbi ağırlığı giderek önem kazanmaktadır. Kıt kaynakların giderek artan oranda ağırlığını hissettirmesi sorunu ideolojik ve felsefi yaklaşımlardan ziyade, ekonomik verimlilik açısından yaklaşmayı zorunlu kılmaktadır.

Bugün giderek artan oranda, devletin «sanaayi ve ticarete girişimcilik» gibi dolaysız müdahaleler yerine «piyasa bozukluklarını gidericilik» gibi görevler üslenmesi gerektiği görüşü yaygınlık kazanmakta. Ancak devletin girişimci olarak dolaysız müdahalesini gerektirecek istisnai durumlar da

mevcuttur. Mesela, bir proje çok büyük ölçekli ise ve ancak uzun vadede kâra geçebileceksen; özel sektör bu alana girmede en azından başlangıçta isteksiz ise ya da girmesi ölçek açısından verimsizlik yaratıyorsa; faaliyet esas itibariyle kamu nitelikli ise, bu takdirde devletin girişimciliği sözkonusu olabilir.

Ancak devlet işletmelerini sadece istihdam sağlama amacına yönelik kuruluşlar olarak görmek hatalıdır. Eğer işletme toplumun ihtiyaçlarına cevap veren ve rekabetçi mal üretemiyorsa, istihdam yaratma gayesi kaynak israfından başka bir şeye de yaramayabilir. Devlet işletmelerinin de faktör, mal, hizmet, para piyasalarında özel sektörle aynı şartlara tabi olması gereklidir.

Meselenin diğer önemli bir yanı da devletin ekonomiye müdahalelerini sürekli gözden geçirmek ve etkilerini takip etmektir. Zira bu müdahaleleri genellikle uzun vadede ekonomide yeni şartlara uyumu güçleştirici katılıklar yaratmakta, verimsiz bir ekonomik yapı oluşmaktadır. Mesela, 1973 petrol krizinin dünya ekonomileri üzerindeki etkisinin umulandan uzun ve şiddetli

sürmesini büyük oranda geçmişteki politikaların yarattığı katılığa, uyum kabiliyetindeki azalmaya bağlamak mümkündür. Diğer yanda aynı miktar kaynakla planlı bir ekonomide piyasa ekonomisine oranla daha az üretilmektedir. Mesela, ilaç üretiminde belli bir ilacın üretimi Sovyetler Birliğinde gelişmiş bir piyasa ekonomisine oranla zaman, emek ve hammadde açısından üç misline mal olmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerdeki girişimciler devletin esas itibariyle dolaylı müdahalelerden ziyade yönlendirme ve özel sektörün belirlenen yönlere kaymasını sağlayacak teşvikler ortaya koymasını görüşü üzerinde birleşmektedirler. Devletin öncelik vermesi gereken, ülke kaynaklarının tesbiti ve bunu takiben kalkınmada öncelikleri ortaya koymasıdır.

Kalkınmakta olan ülkelerde devlet-özel sektör dengesini iyi bir örnek Singapur gösterilmektedir. Bu ülkede iktisat politikası yapanlar aynı zamanda bu politikanın etkilerine işletme düzeyinde bizzat muhatap olmaktadır. Mesela, ülkede vergi konusunda sorumlu Maliye Bakanlığı Daimi Sekreteri aynı zamanda devlet iktisadi

kuruluşlarında işletme üst yöneticileri arasındadır. Dolayısıyla iktisat politikacılarının makro düzeyde aldıkları kararların işletme düzeyinde ve piyasalarda yaratacağı etkilere uzak kalmaları yabancılaşmaları mümkün değildir. Zira, mesela vergi kararları alanlar, bu kararların kâr, büyüme, yatırım üzerindeki etkilerini bizzat gerçek hayatta görmektedirler. Bu suretle yapılacak muhtemel hataların telafisi de etkin biçimde ve süratle mümkün olmaktadır. Makro karar birimleri ile mikro karar birimlerinin muhtelif seviyelerde sürekli bir işbirliği ve diyalog içinde olmaları ülke sorunları ve muhtemel çözümleri birlikte tartışmaları daha yüksek bir başarı oranı için zorunludur.

Mikro İşlem Ünitelerinin Kullanımı

Mikro işlem (micro processor) üniteleri geliştirildiği 1970'lerden beri çeşitli alanlarda uygulanmaktadırlar. Önceleri basit hesap işlerinde (cep hesap makineleri gibi) kullanılırken sonraları daha karmaşık (mikro bilgisayar, telefon santralleri, radar sistemleri gibi) ve çeşitli (oyuncaklar, çamaşır makineleri vs.) kullanım alanları bulmuştur. Hatta mikro işlem ünitelerin, elektronik aygıtların ve bilgisayarların ev ve sınai aletlere uygulanmasında esas amaç olduğu belirtiliyor.

Mikro işlem ünitelerinin kullanımı son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. ABD'nde bu piyasadaki mikro işlem ünitelerinin büyük bir kısmı bilgisayarlarda kullanılmaktadır. Bunu çeşitli büro âletleri izlemektedir. Bu ünitelerin toplam piyasa değerinin 1979'da 107.5 milyon dolar iken yüzde 500 artarak 646 milyon dolara ulaşmıştır.

ABD'NDE MİKRO İŞLEM ÜNİTESİ PİYASASI

	1979	1983
Büro Aletleri	% 28	% 23
Bilgisayar	% 36	% 37
Telekomünikasyon	% 15	% 15
Sınai Aletler	% 12	% 11
Dayanıklı Tüketim Malları	% 9	% 14
Top. Piyasa Değeri	107.5	640.0
Milyon Dolar		

Mikro işlem üniteleri için gerekli yazılım talepleri ülkeden ülkeye değişmektedir. Bu da ülkelerde çeşitli endüstrilerin teknolojik gücüne ve pozisyonuna bağlıdır. Örneğin Japonya'da bu ünitelerin ev aletlerinde kullanımları çok hızlı gelişmiştir. 1977-1982 yılları arasında Japonya'da üretilen mikro dalga fırınlarda uygulanan mikro bilgisayarların kullanımı yüzde 10'dan yüzde 55'e yükselmiştir. Bu oranlar havalandırma cihazları için yüzde 1 ve yüzde 35, radyo için ise yüzde 10 ve yüzde 17'dir.

**JAPONYA'DA EV ALETLERİNDE MİKRO İŞLEM
ÜNİTELERİNİN UYGULAMA ORANLARI**

	1977	1978	1979	1980	1982
Mikrodalga fırın					
Üretim (000)	1724	1857	1767	1577	1615
Mikro Bilgisayar					
uygulananlar (000)	172	464	530	639	888
%	10	25	30	40	55
Havalandırma Cihazları					
Üretim (000)	2934	3864	5478	5100	5560
Mikro Bilgisayar					
uygulananlar (000)	30	190	820	1275	1945
%	1	5	15	25	35
Radyo üretim	2280	2680	2820	2950	3220
Mikro Bilgisayar					
uygulananlar (000)	—	50	140	200	550
%	—	2	5	8	17

AET'de Bürokrasi

Bugünlerde AET'ye yöneltilen eleştirilere bir yenisi daha eklendi; bürokrasi. Bu eleştiriler topluluk bünyesinde çok ağır bir bürokratik yapının olduğu kanısını taşımaktadır. Her 100.000 Avrupalı yurttaş için 4.200 ulusal devlet görevlisi varken, aynı miktarda yurttaş için bugün AET görevlilerinin sayısı yalnızca 7 kişidir. Avrupa Komisyonu 13.000 kişiyi bünyesinde istihdam etmekte, ancak bunların 2.700'ü doğrudan bilimsel araştırmalarda çalışmaktadır. Bütün topluluk kurumları eklendiğinde (Avrupa Parlamentosu, Bakanlar Konseyi, Adalet Divanı, Hesap Kontrolörlüğü ve Ekonomik Sosyal Komisyon) tüm görevlilerin sayısı 19.000'ni bulmaktadır. Topluluk faaliyetleri farklı ulusal bakanlıkların görev alanlarını kapsadığı halde bu sayı ancak büyük üye devletlerden birinin önemli bir bakan-

lığında çalışanlarının sayısına yakındır. Topluluk görevlilerinin üçte birini, tercümanlar, çevirmenler ve sekreterler oluşturmaktadır. Bu da 7 farklı lisanda konuşan 273 milyon topluluk üyesi ve temsilcileriyle iletişim için zorunludur. Bu görevliler 1982'de 600.000 sayfayı tercüme etmiş, 8100 toplantıda canlı çeviri yapmıştır. Bu görevlilerin verimliliğini değerlendirmek amaca mümkünmüdür? Yalnızca 1982'de komisyonun 5.321 bağımsız karar almış, Bakanlar Konseyine 675 öneri ve 202 not ve rapor göndermiştir. Bütün bunlar komisyonun fildişi bir kulede çalışmadığını açıklamaktadır. Topluluğun bugünkü mali yükü, 1983 bütçesinde 26.5 milyar Avrupa Para Birimine (APB) yükselmiştir. Bu rakam küçük değildir, ama topluluğun gayri safi iç üretiminin yüzde 1'ine ancak varmakta ve 10 üte devletin kamu harcamaları toplamının yüzde 2.5'ine eşit olduğu unutulmamalıdır. Topluluğun bugün her yurttaşı için maliyeti 97 APB'dir. İdari harcamaların (personel ücretleri, bina, çeviri ve yayın giderleri) bütçe içindeki payı yalnızca yüzde 4 dolayındadır. Yapılan harcamaların büyük bölümü üye devletlere, tarımsal yardımlar

ya da bilimsel araştırmalar ve toplumsal yöresel kullanımlı bağışlar olarak geri dönmektedir. Topluluk harcamaları, Avrupa Parlamentosu ve Muhasebe Kontrolörlüğü tarafından ık sıkı biçimde denetlenmektedir. Gelir kaynakları bugün ulusal katkılara dayalı değildir. Artık topluluğun kendi gelir kaynakları vardır. Bunlar, topluluğun yaptığı ithalattan alınan gümrük vergileri ve katma değer vergisinin (birçok malda yüzde 1 olmak kaydıyla) bir bölümdür.

Kaynak: AET

Çalışma Saatleri Azalıyor

AET ülkelerinde çalışma saatlerini indirmek için öteden beri süregelen mücadelede son aşama, haftada 35 saatlik çalışma olarak belirleniyor. Ülkeden ülkeye değişmekle birlikte Belçika'dan sonra şimdi de Federal Almanya'da işverenlerle metal kolunda çalışan işçiler arasında varılan anlaşmada 35 saatlik haftalık çalışmanın kabulünün yaygınlaşacağı tahmin ediliyor.

Son 34 yıl içinde 48 saatlik çalışma 1975 yılında 40 saate şimdi de 35 saate inmiş bulunuyor.

Esasında gerçekten çalışılan zaman 35 saatin üzerinde, şöyle ki; resmi çalışma saati düşürülerek «fazla mesai»'ye daha fazla imkan tanınıyor ve bu da çalışanın gelirini yükseltici bir faktör ve bir zorunlu çalışma uygulamasını yumuşatıyor.

İkinci olarak yıllık izinler uzatıldığından, ortalama olarak hafta başına düşen çalışma saati de azalmış oluyor. Son alınan kararlarla yıllık izinler 5 haftadan 6 haftaya çıkarılmış bulunuyor. Elbetteki milli ve dini bayramlar da ilâve izinler olarak değerlendiriliyor.

Büyük babalarımızın dönemindeki çalışma saatlerinin bir hayli uzun olduğu anlaşılıyor. Ancak günümüzde gençlerin eskiye oranla daha ileri yaşlarda çalışma hayatına atıldıkları ve çok daha erken yaşlarda emekli oldukları da unutulmamalı. Çalışanların kendileri ise yeni çalışma saatlerinden oldukça memnun gözüküyorlar, Almanya'da yapılan bir araştırmaya göre işçilerin sadece % 5'i 35 saatlik haftalık çalışma süresinin de kısaltılmasını isterken büyük çoğunluk bu sürenin memnun edici olduğu görüşünde.

Almanya'da Elektronik Bankacılık

Şahsi bilgisayarların çeşitli mesajları alması, yollaması ve düzenlemesi Batı Almanya'da elektronik bankacılığa ilginin artmasına neden olmaktadır. Uzun seneler kullandığı bankacılık teknolojisi açısından tutucu olarak tanınan Alman bankaları şirketlere uluslararası çapta elektronik bankacılık hizmetlerini tanıtmışlardır. Geçen altı ay içinde piyasada elektronik bankacılığa karşı ilgi artmıştır. Bunun nedenlerinden biri oldukça ucuz şahsi bilgisayarlarca verilebilen mali yönetim hizmetlerinin gelişmesi idi. Bu ilginin diğer bir nedeni de posta ve telekomünikasyon kuruluşu tarafından ülke çapında tanıtılan "Viewdata veya Bildschirmtext (BTX)" idi. Bilgi verme hizmetlerinin yanı sıra bu sis-

tem, evde veya ofiste, bilgisayarlar ve müşteriler arasında direkt irtibat ve diyalog kurma imkanı sağlamaktadır. Şirketler daha ileri metodlarla daha fazla verinin toplanmasının teknik olarak mümkün olduğunu kabul etmişlerdir. Müşterilerin de bu yöndeki istekleri bankaların müşteriler ile bağlantıyı sağlayacak şekilde elektronik bankacılığın geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır.

Elektronik bankacılıkta en önemli özelliklerin entegrasyon, esneklik ve uygunluk olduğu belirtiliyor. Şirkete gelen çeşitli verilerin entegre edilmesinin en önemli husus olduğu ve bunun da şahsi bilgisayarlarla gerçekleştirildiği bilinmektedir. Müşterilerin herhangi bir olağan bilgi dışında bir şey istemesi halinde bunun sağlanabilmesi için esneklik şarttır. Ayrıca şahsi bilgisayar ile bankanın arasında kurulan diyalog ile gerekli bilgi alışverişi yapılabilir.

BTX sistemi ile data merkezinden bilgiler telefon kanalı ile yollanabilir ve bir ekranda görülebilmektedir. Sistemin hem evlere hem de ticari kuruluşlara hizmet vermesi amaçlanıyorsa da, ilk kullanıcılar orta büyüklükteki şirketler ve kendilerine ait işyeri olan

kişilerdir. Bir Alman Bankası müşterilerine BTX ile hesap durumlarını isteme veya banka transferi ile ödeme yapma kolaylığı sağladığını bildirmiştir. BTX için gerekli cihazların maliyeti konusunda şüpheler varsa da bilgisayar ve videonun çok geliştiği bir dönemde yetişen genç neslin teknolojik gelişmelerin hızlanmasına önayak olacağına inanılmaktadır.

Almanyada, bir bankada, Global Limits sistemi ile tüm ilgili şirketler ve ülkeler ile ilgili mali veriler ekranda görülebiliyor. Böylece bankanın uluslararası ödünç verme pozisyonu da anında elde edilebiliyor. Batı Almanya'da bankalar daha fazla para çekme makinesi yerleştirmeye de başlamışlardır. Bugün 800'ün üzerindeki makine sayısı diğer ülkelerle karşılaştırıldığında çok azdır. Diğer yandan manyetik şeritli kartlar ile ilgili çalışmalar devam ederken mikrochip kart fikri de taraftar kazanmaktadır.

Teknolojik gelişmelerin Batı Alman bankaları üzerindeki etkileri ne olacaktır? Büyük şubelerde otomatik tekdüze işler için makinelerin bulunduğu bir bölüm ve çeşitli konuların görüldüğü diğer bir bölüm